

Asia: VN/7002/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Laki jätelain muuttamisesta

6 § Muut Määritelmät

Ympäristöministeriö on pyytänyt Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (jäljempänä ELY-keskus) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta. Määräpäivä lausunnon antamiselle on 30.5.2025.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajien velvollisuuteen vastata tuotteista kunnille aiheutuvista jätehuolto- ja siivoustoimien kustannuksista. Esityksessä ehdotetaan ensinnäkin, että tuottajien kunnille maksamat korvaukset perustuisivat kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen. Kunnan velvollisuus ilmoittaa viranomaiselle toteutuneet jätehuolto ja -siivouskustannukset korvattaisiin velvollisuudella ilmoittaa viranomaiselle maksutiedot. Lakiin lisättäisiin kunnalle korvausmenettelystä erillinen velvollisuus toimittaa viranomaiselle selvitys toteuttamistaan jätehuolto- ja siivoustoimista. Lisäksi ehdotetaan, että tuottajan kustannusvastuuta kuntien jätehuolto- ja siivoustoimista laajennettaisiin nikotiinipussien aiheuttaman roskaantumisen ehkäisemiseen ja siivoamiseen.

Pirkanmaan ELY-keskus on jätelain tuottajavastuuta valvova viranomainen Suomessa ja tekee päätöksen, jolla tuottajat ja tuottajayhteisöt veloitetaan korvaamaan kuntien keräys- ja siivouskustannukset. Ehdotuksella on siten ELY-keskukselle erityinen merkitys. Pirkanmaan ELY-keskuksen tuottajavastuutehtävä on esitetty siirrettäväksi Lupa- ja valvontavirastoon valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä 1.1.2026

ELY-keskus esittää lausuntonaan seuraavaa.

6 §, ei lausuttavaa

48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Ehdotuksessa esitetään nikotiinipussien tuottajavastuun alkamista. Nikotiinipussien tuottajan korvausvelvollisuus vastaisi suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajan korvausvelvollisuutta lukuun ottamatta tupakkajätteelle tarkoitettuja keräysastioita.

48 a § Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuu

Ehdotuksessa esitetään nikotiinipussien tuottajavastuun alkamista. Nikotiinipussien tuottajan korvausvelvollisuus vastaisi suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajan korvausvelvollisuutta lukuun ottamatta tupakkajätteelle tarkoitettuja keräysastioita.

ELY-keskus ei vastusta ehdotettua sääntelyä, mutta nostaa esiin, että aika nikotiinipussien tuottajien järjestäytymiseen tuottajayhteisöksi, joko kokonaan uudeksi tai jonkin nykyisen tuottajayhteisön toimialaa laajentamalla, jää varsin lyhyeksi, ottaen huomioon, että vastuu alkaisi heti lain tultua voimaan. Mikäli tuottajat eivät ole järjestäytyneet tuottajayhteisöksi tai rekisteröityneet suoraan tuottajarekisteriin, ELY-keskus katsoo, että se ei voi osoittaa maksuvelvollisuutta tuottajille. Vaikka maksuvelvollisuus tulee määrättäväksi vasta vuonna 2027 koskien edellistä vuotta, tulee tiedot markkinoille lasketuista tuotteista kerätä jo vuoden 2026 alusta lukien.

Edellä olevan vuoksi ELY-keskus esittää harkittavaksi mahdollista siirtymäaika kustannusvastuun alkamiselle, jotta alkuvaiheen toiminnalle ja järjestäytymiselle jää riittävä aika. Siirtymäaika voisi olla esimerkiksi yksi vuosi. Lisäksi ELY-keskus esittää, että voimaantulosäännöksessä esitettäisiin sitova määräaika liittyä tuottajayhteisöön tai rekisteröityä tuottajarekisteriin. Muotoilu voisi olla esimerkiksi seuraava: ”Tämän lain 48 a §:n mukaista tuottajan kustannusvastuuta sovelletaan nikotiinipussien tuottajaan 1 päivästä tammikuuta 2027. Tuottajayhteisön tai 62 §:n 2 momentissa tarkoitetun tuottajan on tehtävä 101 §:ssä tarkoitettu hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2026.”

48 b § Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista

Jätelain 48 b §:ää koskevan ehdotuksen mukaan lain voimaantulon jälkeen siirryttäisiin pysyvästi käyttämään kunnan asukaslukua maksettavan korvauksen perusteena. Käytännössä korvaus pohjautuisi samaan menettelyyn, mikä tällä hetkellä on jätelain 20.12.2022/1096 voimaantulosäädöksen 2 momentin mukaisesti käytössä siirtymäaikana vuosina 2003–2005.

Pirkanmaan ELY-keskus on esittänyt tätä muutosta ympäristöministeriölle loppuvuonna 2024 ja kiittää, että ehdotus on edennyt lainsäädäntöprosessiin.

ELY-keskus kannattaa esitettyä muutosta. Mikäli jätelakia ei muutettaisi esitetyllä tavalla, kuntien tulisi vuodesta 2026 alkaen esittää todelliset jätteiden keräys- ja roskaantumisen siivoamiskustannukset saadakseen korvauksen. Lupa- ja valvontaviraston tehtävä olisi ratkaista kustannusten hyväksyttävyyden ja kuulla prosessissa tuottajia ja tuottajayhteisöjä. Manner-Suomen kuntia on hieman alle 300 ja tuottajayhteisöjä viisi. Siten jokainen tuottajayhteisö voisi esittää näkemyksensä jokaisen kunnan esittämästä kustannuksesta. Tällainen hallinnollinen menettely olisi sangen raskas eikä ELY-keskus katso näin raskasta hallinnollista prosessia tarkoituksenmukaiseksi.

48 d § Tuottajien kunnille maksaman korvauksen jakaminen tuoteryhmien ja tuottajien kesken

Pirkanmaan ELY-keskus kannattaa ehdotettua muutosta. Muutos yksinkertaistaa kustannusten päätösprosessia ja sujuvoittaa menettelyä, mitä on osapuolten hallinnollisen taakan keventämisen kannalta pidettävä perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena.

48 e § Valtioneuvoston asetus tuottajien kunnille maksamien korvausten laskentaperusteista

ELY-keskus katsoo, että on tarpeellista säätää käytettävästä kiinteän kustannuksen euromäärästä sekä tarkemmasta kustannusten jakautumisesta tuoteryhmäkohtaisesti. Koska nämä määrät muuttuisivat säännöllisesti kolmen vuoden välein, olisi perusteltua, että muutokset tehtäisiin valtioneuvoston asetuksella, joka lainsäädäntöprosessina on kevyempi menettely.

48 f § Korvausmenettely

Ehdotetun 48 f §:n 1 momentin mukaan kunnat ilmoittaisivat vuosittain Lupa- ja valvontavirastolle vain maksatustietonsa korvauksen saamiseksi. Erillisessä prosessissa todennettaisiin korvauksen perusteena olevien toimien tekeminen (ehdotettu 48 g §). Jossain määrin avoimeksi kysymykseksi tältä osin jää, mikäli kunta toimittaa maksatustiedot, mutta ei toimita tietoja suoritetuista toimituksista tai ilmoittaa, että niitä ei ole tehty, onko kunnalla silti oikeus korvaukseen? Mahdollisten poikkeamatilanteiden osalta menettelyä ja oikeutta korvaukseen olisi hyvä kuvata joko tämän pykälän tai 48 g §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Momentin 2 momentissa on ehdotettu, että Lupa- ja valvontavirasto voisi tehdä päätöksen hallintolain 34 §:n 2 momentin mukaisesti asianosaisia kuulematta, ellei kuulemiselle ole erityistä perustetta. ELY-keskus kannattaa esitettyä, sillä noin kolmensadan asianosaisen kuuleminen tarkoittaa varsin paljon hallinnollista työtä, josta nyt voidaan todennäköisesti suuremmassa määrin luopua ilman asianosaisten oikeusturvan vaarantumista.

48 g § Kunnan selvitys toteutetuista jätehuolto- ja siivoustoimista

Ehdotetun 48 g §:n mukaan kunnan tulisi ilmoittaa selvitys toteuttamistaan jätehuolto- ja siivoustoimista vuosittain Lupa- ja valvontavirastolle. Selvitysvelvollisuudella valvottaisiin sitä, että kunnat toteuttavat niiden vastuulle kuuluvat toimet. ELY-keskus esittää, että vähintään perusteluissa kirjoitettaisiin auki, millaista viranomaiselle toimitettavan tiedon tulisi olla sisällöllisesti (esimerkiksi yleistä toiminnan kuvailua, lukumäärä- ja toimintatietoja, tonni- ja kappalemääriä).

ELY-keskus nostaa esiin myös kysymyksen, miten reagoidaan mahdollisiin selvityksen ilmoittamatta jättämisiin tai puutteellisiin tietoihin ja toisaalta mahdollisiin velvoitteen hoitamatta jäämiseen. Pykälän suhdetta jätelain roskaantumisluvun 74 § 2 momenttiin ja 75 §:ään olisi tarpeen avata. Mikäli tuottajavastuuvälvonnassa valvottaisiin myös kuntien velvollisuutta siivota roskaantumista, olisi valvonta päällekkäistä jätelain yleisen valvonnan kanssa, mitä ei voitane pitää tarkoituksenmukaisena (kommentti myös 48 i §:n osalta).

48 i § Kunnan velvollisuudet tupakkatuotteista ja nikotiinipusseista aiheutuvan roskaantumisen ennalta ehkäisemisessä

48 i §, ei lausuttavaa

51 § Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus

48 i §, ei lausuttavaa

Voimaantulo

-

Valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamien korvausten laskentaperusteista

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset kommenttinne asetusluonnokseen.

-

Muut kommentit

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kommenttinne esitysluonnokseen.

Asia on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueella keskitetyt ympäristöpalvelut -yksikön tuottajavastuuryhmässä. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa. Lausunnon on esitellyt ryhmäpäällikkö Mika Heinonen ja ratkaissut yksikönpäällikkö Ari Nygrén.

Heinonen Mika
Pirkanmaan ELY-keskus - Keskitetyt ympäristöpalvelut -yksikkö